

متن ذیل که برگرفته از روزنامه اطلاعات مورخ ۲۳ اردیبهشت ماه ۱۳۱۳ می باشد، در خصوص بحث و بررسی لایحه تاسیس دانشگاه است. این لایحه پس از شور کمیسیون معارف با آقای کفیل وزارت معارف در ۲۱ ماده در مورخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۱۳ به مجلس ارائه شد. متن ذیل بحث و بررسی در خصوص لایحه ارائه شده به مجلس می باشد.

مجلس شورای ملی

تاسیس دانشگاه

لایحه فوق برای شور اول مطرح و مذاکره در کلیات شروع گردید:

آقای طباطبایی دیبا بدو شرحی مبنی بر اظهار تشکر از این لایحه بیان و سپس معتقد بودند که اگر پروگرام دانشگاه در این قانون معین بشود بهتر می باشد و همینطور کتب را هم باید در نظر گرفت.

آقای کفیل وزارت معارف توضیح دادند که بطور کلی وزارت معارف هیچگونه دخالتی در تنظیم پروگرام نداشته و در قانون قید شده است که تدوین دستور تحصیلات دانشکده ها با شورای دانشگاه خواهد بود.

آقای دکتر ملکزاد - بنده در این موقع که این لایحه مطرح است مخصوصاً از حضور آقای رئیس الوزراء استفاده نموده و تذکراتی را بعرض می رسانم هر موسسه که تاسیس می شود باید بدو احتیاجات آن مؤسسه را در نظر گرفت تا از آن نتیجه مطلوبه حاصل شود - برای دانشگاه یا اونیورسیتیه در درجه اول دو چیز لازم است یکی تهیه محصل و دیگری معلم - آن قدر که برای تهیه محصل زحمت لازم است تهیه معلم لازم نخواهد داشت چنانچه معلم در خود مملکت نبود ممکن است فوراً از خارجه پروفیسورهای عالیمقام را استخدام نمود بنابراین تهیه کردن محصل برای این اونیورسیتیه از ضروریات اولیه میباشد ۱۳ سال تحصیل لازم است تا اینکه یک نفر محصل بتواند داخل در مدارس عالییه بشود لذا باید امور مدارس ابتدائی و متوسطه بیشتر مورد توجه واقع شود.

چنانچه انصافاً مورد توجه هم می باشد

در سالهای قبل یکعده مدارس ۲ کلاسه و ۳ کلاسه حتی یک کلاسه در دهات و قراوقصبات تاسیس شده و بعد از تاسیس بهمین حال باقی مانده است در صورتی که شاگردها که یک کلاس را خاتمه دادند بایستی کلاس بعد افتتاح بشود و هر سال علاوه شود تا اینکه دوره ابتدائی کامل شود و بطوری که اطلاع یافتیم عده این مدارس هم زیاد است بنده معتقدم که بایستی این کلاس ها را تکمیل و علاوه نمود تا اینکه محصل برای متوسطه تهیه شود.

بر طبق احصائیه منتشره از طرف وزارت معارف کلیه محصلین فارغ التحصیل ما سیصد و کسری در تمام مملکت بوده است و متاسفانه در بعضی ایالات محصلی که دوره متوسطه را تمام کرده باشد وجود نداشته در بعضی از شهرها هم اساساً مدارس متوسطه نداریم که اغلب محصلین پس از خاتمه دوره ابتدائی بتهران می آیند و بطوریکه بعضی آقایان هم تذکر میدادند وسایل تحصیل آنها در مرکز کاملاً فراهم نیست و لازم است که یک پانسیون هائی تحت نظر وزارت معارف تاسیس بشود که محصلین در زحمت نباشند و در نهایت آسایش بتحصیلاتشان ادامه بدهند و امروز مدارس متوسطه برای اونیورسیتیه کمال اهمیت را دارد و باید بیش از پیش امور و توسعه آن مورد توجه هیئت محترم دولت واقع بشود.

یک نکته دیگری که می خواهم بعرض برسانم اینست که شاگردهای متوسطه ولایات با شاگرد های مدارس طهران هم قوه نیستند و علتش هم این است که معلمین خوب ما بیشتر در مرکز می مانند و بولایات نمیروند و کلای کرمان شاهدند که وضعیت مدرسه متوسطه آنجا خوب نبود و حالا که یک معلم و سرپرست خوب بکرمان اعزام شده مدرسه متوسطه آنجا سروصورتی پیدا کرده است و در قسمت بودجه هم بعقیده بنده باید یکره های دیگری برای مدارس پیدا نمود چنانچه در اکثر ممالک قسمتی از مدارس ابتدائی بودجه اش با بلدییه ها میباشد و ما هم ممکن است از این راه بتعداد مدارس علاوه و امور آن را تکمیل نمائیم.

آقای کفیل وزارت معارف - تذکراتی را که نماینده محترم دادند اغلب مورد توجه بوده و در دست اقدام است از جمله راجع بمدارس جدید التاسیس که فرمودند چند سال است متوقف مانده و هنوز تکمیل نشده است در هذالسنه اینموضوع مورد توجه بود و البته اینمسنله مورد تصدیق است که نمی شود در یکسال دوره تحصیلی کامل تهیه نمود از اینجهت مطالعه شد و نقشه تهیه گردید که در ظرف مدت ۵ سال این مدارس تکمیل و بدوره کامل ابتدائی برسد و در سال جاری هم قدمهائی برداشته شده و امیدواریم که بمرور و متدرجا تکمیل بشود برحسب حساب دقیقی که شده

است هر گاه بخواهیم مدارس فعلی را در شهرها ۶ ساله و در قراء و قصبات ۴ ساله تکمیل نمائیم هفتصد الی هفتصد و پنجاه هزار تومان بودجه لازم دارد و اگر در قراء و قصباتی که تاسیس نشده اقدام بافتتاح مدارس ۴ ساله و شهرها ۶ ساله بنمائیم ۳ میلیون مخارج آن میباشد و دفعتاً واحده نمیشود اقدام نمود بایستی بمرور زمان اقدام و تکمیل نمود.

و اما اینکه فرمودند در اغلب نقاط مدارس متوسطه نیست و یا اگر هست هم قوه باشاگردان مرکز نمی باشند علتش را هم خودشان فرمودند و بطور کلی علت این بوده است که معلمین کافی نداشته اند بنابراین فارغ التحصیل های ولایات را نباید با فارغ التحصیل های فعلی مقایسه کرد بلکه باید با چند سال قبل مقایسه نمود و امیدواریم با تاسیس دانش سراهای عالی و مراجعت محصلینی که در اروپا مشغول تحصیل علوم تربیتی میباشند و دیپلمه هائی که از دانش سرای فعلی بیرون می آیند از این فقر رجال و فقر معلم که گرفتار هستیم خلاصی یافته و در نتیجه مدارس ولایات هم با مدارس مرکز هم قوه بشوند و با مرور زمان بمقصود خود نائل شویم:

عده اجازه صحبت خواسته بودند گفته شد مذاکرات کافی است کفایت مذاکرات تصویب شده بورود در شور مواد نیز رای گرفته تصویب و ماده اول قرائت شد.

آقای طهرانی - بنده فقط می خواستم توجه آقای کفیل وزارت معارف را باین نکته جلب کنم حالا که دانشگاه تاسیس میشود قدری در استخدام معلمینی که از خارجه می آورند دقت نمایند البته قسمت طب قسمت شیمی معلمین عالی مقام میخواهد و ما احتیاج مفراطی بوجود طبیب خوب - شیمیست خوب داریم و چند فقره جراحی که شده البته ملاحظه شده و خود دولت هم متوجه میباشد بنده هم بدون هیچ ملاحظه عرض می کنم که یک طبیب عالی مقام نداریم (و کلا چرا نداریم؟) یک جراح عالی نداریم (و کلا چرا نداریم شما اطلاع ندارید) اگر داشتیم این قضایا واقع نمیشد (همه هم و کلا - زنگ رئیس) البته منظورم این نیست که بخواهم تنقید کنم خود شما هم معتقد هستید که یک پروفیسور عالی مقام در مملکت موجود نیست و هم چنین در قسمت شیمی ما یک پروفیسور عالی مقام نداریم اینست که خواستم تذکر بدهم که در موقع استخدام معلم برای دانشگاه از خارجه دقت های لازمه بعمل آید و اشخاصی انتخاب شوند که بشود از آنها استفاده نموده و بتوانند برای ما طبیب عالی مقام تهیه کنند بنده نظرم این نبود که بکسی حمله کنم ولی در خیلی از قسمت ها خبط و خطاهائی میشود و حالیه باید اقلاً برای آتیه محصلینی تربیت نمود که واقعا بتوانند احتیاجات ما را مرتفع نمایند از طرفی اگر ما طبیب عالی مقام داریم چرا همه ساله محصل بفرنگ میفرستیم و چرا این همه پول خرج میکنیم.

آقای رئیس الوزراء - اظهاراتی را که راجع به معلم نمودند البته واضح است مدرسه اعم از اینکه ابتدائی باشد یا متوسطه وجود معلم برای آن ضروری است و اگر بنا شود مدرسه معلم لایق نداشته باشد وجودش باعدمش مساوی است و این تذکری را که دادند خود دولت هم در نظر داشته و دارد. البته همان طوری که راجع باطباء گفتند منظورشان حمله و اهانت نبود رشته های علمی ما ناقص است ولی بعقیده بنده رشته طب از همه بیشتر جلو رفته و یک عده اطباء ما در اروپا مقامات علمی آنها محرز شده و جامعه هم از وجود آنها استفاده میکند و اینکه میفرمایند اگر طبیب عالی مقام داشتیم چرا محصل به اروپا میفرستیم در ممالک اروپا هم که اغلب خودشان در یکرشته بخصوص از سایرین پیش هستند غالباً محصل بسایر ممالک اعزام میدارند از فرانسه به انگلستان از انگلستان به المان و همینطور سایرین و بالاخره علم چیزی است که یک مرکز واحد ندارد همه دانشمندان دنیا محتاجند که از همدیگر استفاده بکنند - اکتشافات میکنند باید بهمدیگر ارائه بدهند.

راست است جرائد و مطبوعات هست ولی بایستی ملاقات بشود و حضوراً اطلاعات علمی خود را مورد آزمایش قرار بدهند و ما بیشتر محتاج هستیم که محصل بفرستیم و این اظهار که اگر جراح خوب داشتیم چرا فلان اشتباه شد در تمام دنیا گاهی می شود که طبیب اشتباه میکند اینرا بنده عرض نمیکنم که اطباء و جراحان جری بشوند و بی مهابا کار بکنند ولی اشتباه کار انسان است.

ما ناچار هستیم محصل بیشتر اعزام داریم برای اینکه اسباب کارمان در این جا ناقص است اکثر اطبائی که فرستاده می شوند برای اسباب کار و وسایل است البته دولت اهتمام داشته و خواهد داشت که وسایل و اسباب کار را در داخله مملکت تهیه و آماده نمایند ولی امروز علم و ادوات علمی بقدری بسط پیدا کرده است و آنقدر توسعه دارد که در ظرف یکی دو سال نمیشود آن را تکمیل نمود ما اگر شاگرد با اروپا میفرستیم برای این نیست که طبیب نداریم برای این است که کم داریم و برای این است که وسایل نداریم.

ماده دوم قرائت گردید

آقای مؤید احمدی شرح مبسوطی بیان و عقیده داشتند که در اکثر ایالات و ولایات موقوفات زیادی وجود دارد که واقفین آنها برای تحصیلات علوم قدیمه یعنی معقول و منقول اختصاص داده اند و مدارس زیادی هم ساخته و موجود است که در آن مدارس طلاب علوم مزبوره اشتغال بتحصیل دارند تا حال وزارت معارف اشکالاتی بنظرش میرسید ولی حالا آن اشکال مرتفع شد و با این قانون که صراحت دارد علوم معقول و منقول تدریس بشود دولت میتواند در همان مدارس شعبات دانشگاه را تاسیس و از این راه مبالغ کثیری برای تاسیس دانشکده ها تهیه و اقدام نماید.

آقای کفیل وزارت معارف - بنده از موقع استفاده نموده و راجع به تذکری که دادند توضیحی میدهم وزارت معارف اساساً توجه مخصوصی بمدارس

قدیمی داشته و ساعی است که علوم معقول و منقول کماکان ادامه داشته و از آنها نگاهداری بشود برای اینکه همان مدارس است که بوعلی سیناها و خواجه نصیرها از آن بیرون آمده و استعداد هم که از میان نرفته است در قسمت علوم معقول و منقول نظر وزارت معارف این است که یک رشته مقدماتی یعنی متوسطه و یکرشته مؤخراتی یعنی عالی بشود برای اینکه در تمام مملکت نمی شود مدارس عالی را تاسیس کرد و در چهار نقطه در نظر گرفته ایم تاسیس کنیم مثل مدرسه عالی سپهسالار و این مانع از این نیست که دانشگاه در مرکز باشد و شعبات آن یعنی دانشکده‌ها در ولایات باشد و در شهرهایی هم که عایدات اوقافش کمتر است مدارس کوچکتری را تهیه خواهیم کرد که در آن مدارس علوم قدیمه آباء و اجدادی خودمان را حفظ و نگهداری کنیم پس از قدری مذاکره در اغلب مواد بورود در شور دوم لایحه اخذ رای شد تصویب و بکمسیون ارجاع گردید.

تقدیم لایحه

آقای رئیس کل صنعت یکفقره لایحه راجع باسخدام معلم تقدیم داشتند.

ختم جلسه

نیمساعت بعدازظهر مجلس ختم و جلسه آتیه بروز پنجشنبه ۲۷ اردیبهشت موکول و دستور هم لوایح عدلیه معین گردید.

کانون مهندسين فارغ التحصيل دانشكده فني دانشگاه تهران